

PAM

KOLEKSİYON

Taşın zarafetle buluşup

FOTOĞRAFLAR/
PROJEÜÇONALTI

hafiflediği form porselen

Dokunsanız sanki uçup gidecek su perileri... En nazik hareketiniz bile onların zarafeti ile kıyaslandığında öyle tehlikeli ve riskli ki! Sanki her an yanlı bir şey yapıp onları kıracağınız hissinde kapılıyorsunuz. Bu porselen bibloları bakıp da hâl ve hareketlerinize daha bir özen göstermemeniz mümkün değil. Çünkü her biri adeta en küçük imayla bile paramparça olabilecek kırılgan bir ruhun simgesi. Hatta pembe, yeşil ve mavilerin beyazın uçtuğu bu bibloların porselen gibi sert bir madde olduğunu bırakın gerçekliğine bile inanamıyorsunuz. Çünkü her biri hayal aleminden süzülüp birkaç saniyeliğine dünyada kendini gösteren birer düş gibi.

Otuz yıldır koleksiyoner

Bir dönem dünyayı kasıp kavuran ve sanatta devrim niteliğinde bir değişim yapan Art-Deco akımının birer ürünü olan bu porselenler mimar Aytaç Manço'nun 30 yılı aşkın koleksiyonculuğunun ürünü. Ünlü müzik adamı, ölümüyle hepimizi üzen Barış Manço'nun kuzeni de olan Aytaç Manço, 1936 İstanbul Güzelbahçe doğumlu. Hâlâ doğduğu binanın bitişiğinde oturuyor, anlayacağınız doğma büyüme Nişantaşlı. Eski İstanbullu bir ailenin çocuğu olduğu için devraldığı miras da çok değerli olmuş; koleksiyonerlik. Onun sadece biblo değil, nü resim koleksiyonu da var, Art-Deco mobilya ve heykelleri de. Ama bizim sohbetimizin konusu birbirinden zarif biblolar...

Koleksiyoner olmak için bir başlangıç gerektiğini söylüyor. Onun başlangıcı da tahmin edeceğimiz üzere ailesinden devraldıkları olmuş: "Bizim Art-Deco birikimlerimiz annem ve babamın 1934'lerde evlenirken aldıkları mo-

Mimar Aytaç Manço ve eşi Nur pek çok koleksiyonun yanı sıra görenleri bir düşteymiş hissine büründüren birbirinden zarif porselen bibloların da koleksiyoneri

bilya, aksesuar ve objelerle başlar. Şehzadebaşı'ndaki konaktan Nişantaşı'na taşınırken Barok, eşyalar değil, o dönemin Avrupalı modasına özenilmiş.

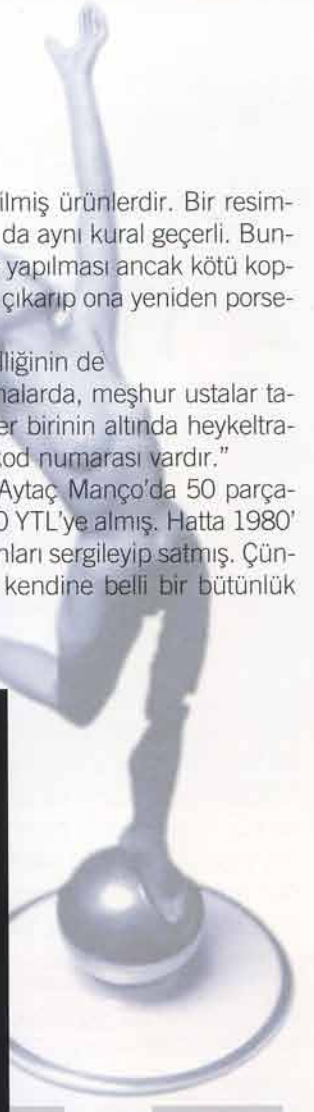
Aileden miras

Ailemizde güzel parçalar asla harcanmaz bir sonraki kuşağa bırakılırdı. Ben mimar olduğum için Art-Deco parçaları aldım, formlarını çok seviyordum. Tabii o zaman bu kadar çok parça yoktu. Biraz bronz heykel, saat ve beş altı tane de biblo vardı. 30 yıldır fırsat buldukça, eskicileri dolaşarak koleksiyonu geliştirdim." Aytaç Manço küçük bir sarsıntıda bile düşüp kiralanabilecek olan bu bibloları bulmakta zorluk çekmemiş; "Çünkü Avrupa'da II. Dünya Savaşı yaşandığı için bu porselenlerden en çok Türkiye'de kalmış. Özellikle 1974'den sonra, gayri müslimlerin ülkeden ayrılmaları ile biblolar Horhor, Çukurcuma hatta Kurtuluş'ta sokak aralarına bile dağıldı. Kimse kıymetini bilmiyordu." Çünkü bu biblolara heykel gözüyle bakılmıyormuş. Oysa bu biblolar da tıpkı gravür gibi se-

rinin bir daha üretilmeyen parçaları; "Bunlar kode edilmiş ürünlerdir. Bir resimden nasıl baskı yaptığımızda 1/10, 1/20 dersiniz bunda da aynı kural geçerli. Bunlarda da orijinal kalıp yok edilir. Bugün bunlardan tekrar yapılması ancak kötü kopyalarıyla mümkün olabilir çünkü porselenden yeni kalıp çıkarıp ona yeniden porselen dökmeniz gerekir."

Aytaç Manço, küçük porselen heykellerin bir diğer özelliğinin de dönemin heykeltıraşlarınca yapılmış meşhur porselen firmalarda, meşhur ustalar tarafından dökülmesi olduğunu söylüyor; "Bu nedenle her birinin altında heykeltıraşın, imal eden fabrikanın, dökmen ustanın adı ve bir de kod numarası vardır."

Taklitletlerinin 5 bin YTL'den satıldığı bu porselenlerden Aytaç Manço'da 50 parçadan fazla var. O ise tanesini günümüzün değeriyle 50-60 YTL'ye almış. Hatta 1980'lerde o kadar çok varmış ki elinde, bir show-room'da bunları sergileyip satmış. Çünkü saklanması ve korunması zor objeler bunlar. Tabii kendine belli bir bütünlük oluşturacak parçaları ayırmayı da ihmal etmemiş.

Onun koleksiyonun önemi sadece porselen biblolarından değil aynı zaman da Art-Deco'dan da kaynaklanıyor. "Çünkü Art-Deco sanatta büyük bir değişim yarattı" diyor; "Sanatı belli bir zümrenin yani dini bir müessesenin, kurumun, elit bir kesimin değil toplumun her katmanının değeri olarak görüyordu. Bir solakımının ürünüydü. Düşünsenize tasarımcılar çatal-bıçak tasarlıyordu. Yani sanat sadece müzelerle, sergi salonlarıyla sınırlı kalmayıp evlere girmiş, günlük hayatın içinde kendine estetik bir yer edinmişti. Tasarımlar da bu nedenle yalın ve süslemesizdi. 1905 ile 1940 arasında cereyan eden bu akım mimariden dekorasyona kadar her alanda kendini gösterdi. 1970'lerde başlayan post-modern akım da aslında Art-Deco'ya bir öykünmedir. 1970-80 arasında Art-Deco modası tekrar yaşandı ama mimariyle sınırlı kaldı. Objelere yansımada."

Tabii bir eser dönemin estetik anlayışı, yaşam biçimiyle ilgili de çok şey anlatır; "Mesele hayvanlardan panter, afgan tazısı, görüyoruz. O zamanlar evlerde panter besleme modası vardı. Yine kadınlar Afgan tazılarıyla dolaşırdı. Kıyafetler de o dönemin estetik anlayışını taşıyor. Sanki bazıları Greta Garbo."

